

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Opava, Jaselská 552/16, 746 01 Opava

Opava 5.8.2014
čj. UKZUZ 058720/2014

Zpráva č. 16 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 21.7.–3.8.2014

1. Počasí

Po celé období panovalo teplé letní počasí. Ranní minima neklesala pod 12 °C, odpolední teploty byly většinou v intervalu mezi 25 a 30 °C, občas vystoupily až na 32 °C. Jen 23.7., 24.7., 31.7. a 1.8. velká oblačnost a dešťové srážky srazily odpolední maxima mírně pod 25 °C. Srážky byly pravidelné, převážně z lokálních různě intenzivních přeháněk. Ty byly místy velmi vydatné, příválové, doprovázené silným nárazovým větrem, kroupami a bouřkami. Zejména na jihu oblasti se však stále vyskytují lokality, kde srážky byly jen minimální a vláhový deficit přetrvává. Vítr byl většinou jen slabý, často severní nebo východní, zesiloval jen v přeháňkách a bouřkách. Vlhkost vzduchu byla vysoká.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Žně pokračují, pokud to průběh počasí s častými přeháňkami umožní. Po lokálních srážkách došlo k dalšímu poléhání zejména porostů ozimé pšenice a řepky. Na nesklizených obilninách se v klasech místy objevují černě, lokálně dochází k přerůstání obilnin plevelnými trávami. Výskyty plísně bramboru jsou na provozních plochách udržovány fungicidní ochranou na slabé úrovni, výskyty larev mandelinky bramborové jsou momentálně slabé. Na neošetřovaných jabloních se místy silně projevuje napadení strupovitostí, začala sklizeň švestek.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 89–99 BBCH, plná zralost až sklizeň)

Po deštích a silném větru v předchozím období je řada porostů v celé oblasti silně polehlá.

Střední až silné zaplevelení chundelkou metlicí (*Apera spica-venti*) a ovsem hluchým (*Avena fatua*) přerůstajícími kulture pšenice pozorovali v okrese Jeseník (Javorník-Ves, Horní Fořt).

KUKUŘICE (51–71 BBCH, počátek metání až počátek tvorby plodu)

V dalších okresech byly zachyceny ve feromonových lapácích první výskyty samců bážílvce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*), a to 15.7. v okrese Karviná (Nový Bohumín), 18.7. v okrese Šumperk (Bludov), 29.7. v okrese Frýdek-Místek (Horní Tošanovice) a 30.7. v okrese Přerov (Rokytnice). Nálety brouků do lapáků jsou lokálně střední až silné,

v okresech Prostějov (Mořice) a Šumperk (Bludov) desítky, v okrese Olomouc (Holice u Olomouce) až stovky samců na jeden lapák za týden.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí 1krát týdně od 20.6. do konce října.

Jako chemická ochrana proti larvám se používají insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy aplikované při seti nebo líhnutí larev při průměrné hodnotě 35 a více samců na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Proti dospělým se doporučuje ošetření při výskytu 3–6 brouků na 1 klas před květem a v průběhu kvetení u kukuřice na osivo a 9 a více brouků na 1 klas u kukuřice na zrno, pokud chceme zabránit ztrátám na výnosu.

OLEJNINY

Většina porostů ozimých řepek je sklizena, na strništích jsou nacházeny příznaky pouze slabého napadení bílou hnilobou řepky. Na máku jsou škodlivé výskyty chorob zjišťovány jen ojediněle.

MÁK (RF 70–80 BBCH, zrání tobolky až plná zralost)

Střední výskyty **šedé plísnovitosti máku (*Botrytis cinerea*)** zaznamenali v okrese Jeseník (Javorník-Město, Vlčice).

V období zrání tobolek (70–80 BBCH) se za škodlivé považuje napadení 5 a více % rostlin.

Střední výskyty **plísňe máku (*Peronospora arborescens*)** hlásí z okresu Jeseník (Javorník-Město, Vlčice).

Za škodlivé se považuje napadení 2 a více % rostlin. Ošetření fungicidy se provádí preventivně nebo na počátku výskytu, a to od dvou pravých listů do květu.

Střední výskyt **bílé plísnovitosti máku (*Sclerotinia sclerotiorum*)** pozorovali v okrese Karviná (Petrovice u Karviné).

Za škodlivé se považuje napadení 5 a více % rostlin.

Ohniskově silné zaplevelení **mákem vlčím (*Papaver rhoeas*)** se projevilo v okrese Jeseník (Skorošice, Vlčice).

OKOPANINY

Výskyty plísňe bramboru jsou na porostech pod fungicidní ochranou většinou slabé, u drobných pěstitelů bez chemické ochrany i střední až silné. Výskyty larev mandelinky bramborové jsou v současné době hodnoceny jako slabé. Výskyty cerkosporové skvrnitosti řepy jsou velmi slabé nebo nulové, místy se objevují plevy nebo požerky osenic.

BRAMBOR (RF 69–91 BBCH, květ ukončen až hlízy ještě nemají pevnou slupku)

Ojedinělý střední výskyt **plísňe bramboru (*Phytophthora infestans*)** pozorovali v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

Další ošetření pro okolí stanic Javorník, Olomouc, Protivanov a Šumperk-Temenice se doporučuje v prodlouženém intervalu nebo až v době, kdy lze očekávat změnu počasí a příchod vydatnějších srážek. Běžně doporučované intervaly platí pro stanici Ostrava-Poruba, zkrácené intervaly pro okolí stanic Kujavy, Mošnov, Otice, Pusté Jakartice, Světlá Hora a Věrovany. Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu ÚKZÚZ na adrese <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

Silné výskyty **terčovitě skvrnitosti bramboru (*Alternaria solani*)** byly pozorovány v okrese Olomouc (Újezd u Uničova, Velký Týnec).

Fungicidní ošetření prováděná proti plísni bramboru by měla být dostatečná i pro regulaci terčovitě skvrnitosti bramboru.

CUKROVKA (RF 39 BBCH, plodina úplně zapojena v porostu)

První výskyt **virového mírného žloutnutí řepy (*Beet mild yellowing virus* – BMVY)** byl zaznamenán v okrese Prostějov 15.7.

Za škodlivé se považuje napadení 10 a více % rostlin.

Ohniskově silné zaplevelení **merlíky (*Chenopodium* sp.)** a **pcháčem osetem (*Cirsium arvense*)** hlásí z okresu Šumperk (Chroměč, Líbivá).

Na Olomoucku pozorovali střední zaplevelení plevelnou řepou (*Beta vulgaris*) v katastru Rataje a až silné zaplevelení v katastru Velký Týnec. Silné zaplevelení plevelnou řepou zjistili také na Opavsku (Opava-Komárov).

CHMEL (RF 71–79 BBA, počátek až konec vývoje hlávek)

Ve chmelnicích probíhá ošetřování proti plišni chmele (*Pseudoperonospora humuli*) podle signalizace. Většinou jsou výskyty slabé, ojedinělý střední výskyt byl zjištěn v okrese Přerov (Prosenice).

Výskyty živočišných škůdců jsou slabé, většinou po ošetření insekticidy.

PÍCNINY

Na Prostějovsku jsou lokálně zjišťovány střední (Kelčice) až silné (Poličky, Vrahovice) výskyty hraboše polního (*Microtus arvalis*) v porostech vojtěšky.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí více než 50, v létě více než 300 a na podzim více než 1000 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Na Prostějovsku dochází také k nárůstu početnosti křečka polního (*Cricetus cricetus*).

Pozor, jedná se o druh v České republice chráněný zákonem!

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni. Nálety sledovaných druhů motýlů do feromonových lapáků jsou velmi rozdílné, místy však až silné u obaleče jablečného, obaleče jabloňového a na Prostějovsku i u druhé generace obaleče švestkového.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 76–81 BBCH, plod dosahuje asi 60 % konečné velikosti až počátek zrání)

Různě intenzivní, místy i střední až silné napadení strupovitostí jabloně (*Venturia inaequalis*) na listech i plodech jabloní se vyskytuje po celé oblasti, zejména na neošetřovaných stromech v zahradách a silničních stromořadích.

Pokud nejsou k dispozici údaje o délce ovlhčení listů, případně zralosti reprodukčních orgánů patogena, lze termín zralosti askospor odhadnout přibližně podle fenofáze hostitele, což bývá obvykle ve fázi 53–54 BBCH (zelená špička až myší ouško). Ošetření je signalizováno po zjištění prvních zralých askospor, nejpozději ve fenofázi 54 BBCH v případě preventivní ochrany nebo při splnění podmínek pro infekci. Další ošetření se odvíjí od povětrnostních podmínek (délka ovlhčení listů), často se využívá ošetření před očekávanými srážkami, ale tak, aby postřik na listech a plodech dokonale zaschl.

Střední až silné výskyty samců obaleče jablečného (*Cydia pomonella*) zjištěné odchycem do feromonových lapáků byly zaznamenány v okresech Nový Jičín (Příbor, Štramberk), Olomouc (Vilémov u Litvle), Prostějov (Dětkovice) a Přerov (Tučín).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

Střední výskyt samců **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** zaznamenaný odchycem do feromonových lapáků v okresech Nový Jičín (Štramberk) je v současné době spíše ojedinělý.

Přílet samců obalečů se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se v případě potřeby provádí vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny.

HRUŠEŇ (RF 76–77 BBCH, plod dosahuje asi 60–70 % konečné velikosti)

Výskyty **rzivosti hrušně (*Gymnosporangium sabinae*)** jsou lokálně střední v okrese Olomouc (Náměšť na Hané) až silné v okrese Jeseník (Javorník-Město, Jeseník).

Preventivní opatření spočívají v prostorové izolaci od zdrojů infekce, pěstování odolnějších kultivarů a odrůd, případně odstraňování částí nebo celých napadených rostlin zimních hostitelů (jalovec). Chemická ochrana je rovněž preventivní, provádí se před květem hrušní, další ošetření v průběhu květu nebo těsně po odkvětu, případně třetí ošetření po 7–14 dnech.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 78–89 BBCH, plod dosahuje asi 80 % konečné velikosti až konzumní zralosti)

Nálety samců **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** do feromonových lapáků jsou na většině sledovaných lokalit v současné době slabé. Silné nálety do lapáků a výraznou letovou vlnu zaznamenali v okrese Prostějov (Kelčice).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti první generaci obaleče švestkového, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysokou populační hustotou obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přilety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

ZELENINA

Na brukvovité zelenině (zelí, květák, kedlubny) jsou na řadě lokalit v celé oblasti zjišťovány silné výskyty **molice vlašovičnickové (*Aleyrodes proletella*)**. Chemická ochrana je velmi problematická s ohledem na registraci účinných insekticidů.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Síttek